

“Desitjo que l'ICAC creixi i es consolidi com a centre de referència per a la ciència i la societat”

La professora Rodà a la Unitat

d'Estudis Arqueomètrics de l'ICAC (2013).

Entrevista a Isabel Rodà, directora de l'ICAC
(2007-2012)

“Desitjo que l’ICAC creixi i es consolidi com a institut de referència per a la ciència i la societat”

Després de 6 anys al capdavant de l’ICAC, la Prof. **Isabel Rodà** ha cessat a petició pròpia del càrrec de directora de l’ICAC. Des de l’1 de gener del 2013 ha tornat a la seva Càtedra de la UAB i continua vinculada l’Institut perquè n’és investigadora adscrita. L’ICAC ja ha iniciat el procés per **seleccionar nou director**.

Dels 10 anys que farà l’ICAC el setembre del 2013, tu n’hi has estat sis.

Sí, l’ICAC ha tingut dues etapes, amb un director, en **Josep Guitart**, i una directora, jo mateixa, i una columna vertebral, en Jordi Peiret, l’administrador. Josep Guitart va deixar una estructura administrativa, econòmica i jurídica muntada. Sempre dic que s’ha de construir sobre allò ja fet, i jo he volgut consolidar l’equip humà i afavorir la carrera dels joves, donar-los entrada. La mitjana d’edat de l’ICAC és molt jove, en part gràcies als nombrosos becaris, la majoria predoctorals, però també s’ha de insistir per tenir-ne més de postdoctorals.

Quines fites creus que s’han assolit amb la teva direcció?

Una seria la internacionalització. Era l’encàrrec principal que em van fer des del primer moment. Que l’ICAC, com a institut de recerca català, s’obris a tot el món de l’arqueologia

clàssica i es donés a conèixer a la resta d'Espanya i a Europa i Amèrica. I aquests últims anys l'ICAC ha incrementat molt les relacions amb instituts arqueològics internacionals, començant pel DAI.

Aquesta internacionalització també és visible en el Consell Científic Assessor de l'ICAC, constituït el 2010, i el comitè editorial, del 2012.

Sí, el Consell Científic Assessor té representants d'Alemanya, Grècia, Itàlia, Regne Unit, França, Croàcia, Egipte i Espanya. I amb una gran pena, immensa, vam perdre el 6 de novembre del 2011 el gran entre els grans i que tant va fer per a l'estudi de la Tàrraco romana i la seva difusió, Géza Alföldy. Val la pena també esmentar la participació de l'ICAC al CSIR i la gran quantitat de seminaris internacionals organitzats per l'ICAC, que han fet venir primeres espases internacionals.

Tot això connecta amb allò que has dit tant que l'ICAC és "a" Tarragona però no "de" Tarragona.

I que està molt bé que sigui així, perquè Tarragona va ser la capital de la província més gran de l'Imperi romà i és patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. A més a més de seu d'altres institucions que vetllen pel patrimoni arqueològic.

Per donar a conèixer l'ICAC no has estalviat viatges.

Esclar, perquè res substitueix el contacte humà! Hi he abocat tot el meu bagatge i els meus contactes, molts dels quals els tenia perquè des del Departament de Ciències de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana de la UAB em vaig encarregar molts anys de la xarxa Erasmus.

Aquests viatges també s'han traduït en convenis amb institucions d'arreu.

Tinc “convenitis”! Vull dir m’agrada deixar les portes obertes a col·laboracions amb altres institucions. Aquests últims sis anys s’han firmat molts convenis i molts han sigut aprofitant també els contactes personals.

Un dels teus lemes és “sumar i no restar”.

Sí, però jo ja el practicava abans que els polítics en fessin un recurs retòric! M’ha agradat aplicar-ho per exemple amb les altres institucions de Tarragona i Catalunya, com l’IEC, universitats, altres centres de recerca com l’IPHES, l’ICFO, l’ICIQ... A Tarragona n’hi ha moltes, com deia, que vetllen pel bé patrimonial: la Generalitat, la Conselleria de Patrimoni

de l'Ajuntament, la Diputació, l'Arquebisbat, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense i museus tan importants com el Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, l'únic de Catalunya de titularitat estatal. Un exemple de bona entesa entre l'ICAC, l'Ajuntament i l'Arquebisbat han estat les excavacions a la Catedral [vegeu el blog "[A la recerca del temple d'August](#)"].

Posa'ns exemples de la projecció de l'ICAC cap enfora.

L'ICAC és a primera línia, als principals congressos internacionals, com a organitzador, per exemple, del congrés ASMOsia el 2009, com a coorganitzador (aquest 2013 coorganitza el proper [CIAC](#) amb el Museo Nacional de Arte Romano, a Mèrida) i en sessions especials encarregades, com a l'anterior CIAC a Roma el 2008 i en l'últim [congrés d'epigrafia grega i llatina](#) a Berlín el 2012.

Parlant ja de recerca, què destacaries d'aquests últims anys a l'ICAC?

S'han anat consolidant els diversos grups de recerca, que m'agradaria esmentar: sobre la ciutat de Tàrraco, amb Josep M. Macias i Joaquin Ruiz de Arbulo i amb projectes com l'excavació esmentada de la Catedral; Josep M. Palet, que ha consolidat l'arqueologia del paisatge, en què l'ICAC és referent, com ho és també en els GIS; el projecte Ager

Tarraconensis amb Marta Prevosti; la recerca amfòrica amb Ramon Jàrrrega, que el 2012 va organitzar un congrés internacional d'aquest tema, i Carme Belarte, investigadora ICREA sènior assignada a l'ICAC, que treballa en protohistòria, sobretot en món ibèric i també partípic de les excavacions a Althiburos (Tunísia) dins d'un projecte dirigit per la UB.

Amb investigadors de l'ICAC i, a la dreta de la professora Rodà,

Jordi Peiret, administrador (2009).

No està malament.

També s'ha de dir que hem aconseguit projectes competitius, i hi ha hagut anys que ens han permès doblar el pressupost. El 2007 no hi havia cap I+D, i ara en tenim 4. Hem fet un esforç per aconseguir recursos propis: el projecte europeu Medigene, el programa Tempus (l'únic de la URV) i a través d'empreses privades, com Acesa-Abertis, que ha permès el finançament del projecte Ager Tarraconensis.

Què més destacaríes?

Una cosa important ha estat la catalogació i posada en servei del **Fons Palol**, lliurat oficialment a l'ICAC el desembre del 2006. També ens honora que el professor **Gustav Gamer** de la Universitat de Tübingen ens hagi donat la seva biblioteca de temes hispànics i també altres investigadors, com Eva Koppel. Hi ha hagut, doncs, un gran increment de la biblioteca de l'ICAC i és remarcable la bona feina de documentació que es fa, a part de la creació d'una biblioteca digital. I parlant de llibres: crec que la nostra línia editorial, amb les col·leccions **Documenta** i **Hic et Nunc**, també s'ha fet un lloc entre les publicacions d'arqueologia de referència.

Anant més enllà de l'arqueologia clàssica estricta?

Hem intentat fer arqueologia també de totes les cultures en contacte amb Grècia i Roma: ibers, púnics, nòmades, etc. I reforçar l'arqueologia grega, que ho hem de fer, perquè tenim les dues ciutats gregues de la península ibèrica, Roses i Empúries, i ara participem el projecte **Iberia Graeca**.

Què ha quedat pendent?

M'hauria agradat veure oberta la necròpolis de Tarragona, tenir un Erasmus Mundus (l'hem perseguit i hem estat a punt!), haver iniciat la revista digital, disposar de la web en anglès i

que l'ICAC tingués presència a les xarxes socials. Però el balanç no cal dir que és més positiu que negatiu!

També personalment?

I tant! Les institucions les fan les persones, i a l'ICAC he trobat un esplèndid equip humà. Parlo tant dels investigadors com del PAS, que des de diferents aspectes donen suport a la recerca. La meua manera d'actuar ha sigut fer, deixar fer i impulsar les iniciatives dels icaquencs. A més, hi ha hagut molt bona entesa amb la URV i la confiança del Consell de Direcció.

*Presentació de **Planimetria arqueològica de Tàrraco** el 2007.*

D'esquerra a dreta, el director general de Patrimoni,

Josep M. Carreté; l'alcalde de Tarragona, Fèlix Ballesteros;

el rector de la URV, Francesc Xavier Grau; la professora Isabel Rodà,

i el director general de Recerca, Ramon Moreno (2007). Foto: ICAC.

Quins reptes tindrà la propera direcció?

Optimitzar els recursos! Fer que un euro llueixi més! El 2007 no ens podíem ni imaginar la crisi que ens vindria a sobre. Per sort la crisi ens agafa amb una estructura consolidada, reconeguda, amb una trajectòria feta, tot i que 10 anys són pocs per a una institució. Per això són importants projectes com el **SUMA**, de col·laboració de l'ICAC amb l'**IPHES** i l'**Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural**.

És un projecte que ja està en marxa.

Sí. Està enfocat a demostrar els profits de les sinergies que es poden establir entre centres de recerca que tot i treballar àmbits diferents tenen punts en comú que cal explotar i optimitzar. La idea surt de la Direcció General de Recerca quan s'adona que tenir quasi 50 centres de recerca és una estructura molt forta per a una nació que no és estat. Com es pot mantenir? Doncs col·laborant més entre nosaltres, i en aquest cas entre tres centres de lletres. De fet amb el SUMA donem forma al que ja fèiem, i cada institut conserva la seva personalitat i NIF, però tenim projectes en comú i fem pinya.

Continuaràs com a investigadora adscrita a l'ICAC lligada a la **Unitat d'Estudis Arqueomètrics (UEA), que ja vas contribuir a crear.**

Sí, ja el 2006 vam firmar un conveni entre l'ICAC i la UAB en aquest sentit. El director de

llavors, en Josep Guitart, volia fer recerca arqueomètrica i ens va proposar que hi col·laboréssim, amb la idea que a la UAB hi hagués el dipòsit de materials lapidis arqueològics i a l'ICAC la part d'analítica, amb l'Aureli Àlvarez dirigint la part geològica i jo, l'arqueològica.

Amb els membres de la UEA (2013).

La UEA s'ha convertit en una unitat de referència.

Sí, amb l'Anna Gutiérrez al capdavant des del 2007. I la prova és la quantitat d'anàlisis externes que s'encarreguen, a part de l'organització del congrés més important en aquest camp, l'Asmosia del 2009, fet per primer cop a Espanya [vegeu aquesta [entrevista](#)] A més ara la UEA té un projecte I+D amb la Universitat de Saragossa. Però no voldria deixar d'esmentar, també, l'altra unitat, la Unitat de Documentació Gràfica, que col·labora en molts projectes, tant interns com foranis.

No podem acabar sense preguntar què t'ha fet decidir a deixar la direcció de l'ICAC.

Ha sigut una decisió difícil i molt meditada, sospesant-ho tot. Han sigut 6 anys que han

suposat per a mi una gran experiència molt positiva. Però 6 anys en què, per tot el temps que naturalment comporta la gestió i dur a terme l'encarrèc d'internacionalitzar l'ICAC, no he pogut matar el cuquet de la recerca. N'he anat fent, de nits i a estones, però sense la calma necessària. I mirant el meu DNI em vaig adonar que a tot estirar em podré jubilar el 2019, i em fan falta aquests 6 últims anys per a acabar projectes i escrits que he anat deixant aparcats. El moment per aquesta decisió, penso que havia de ser al final d'un any natural per tancar amb pulcritud els comptes, com em penso que s'ha aconseguit, gràcies a la bona feina d'en Jordi Peiret.

Quin seria el futur ideal de l'ICAC, per tu?

Que anés creixent i consolidant com a institut de referència, com quan es parla del DAI (Institut Alemany d'Arqueologia), l'École Française, la British School... Tot i les dificultats actuals, voldria que l'ICAC continués lluitant per ser referent per a la ciència i la societat. És a dir, que la gent s'identifiqués amb la feina que fem i trobés en l'estudi de les seves arrels una justificació de la seva manera de fer i ser. Això és el que se'n diu transferència de coneixement, i un exemple d'èxit en aquest sentit és **Can Tacó**.

Text i fotos de Carme Badia i Puig

Gener del 2013